

Sygn. akt VIII U 831/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – p.o. protokolant sądowy Małgorzata Stec

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2016 roku w Lublinie

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty rodzinnej i renty socjalnej

na skutek odwołań W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 10 marca 2014 roku znak (...)

z dnia 10 marca 2014 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 10 marca 2014 roku, znak (...) i ustala W. S. prawo do renty socjalnej od dnia 17 października 2013 roku na stałe;

II. oddala odwołanie od decyzji z dnia 10 marca 2014 roku, znak (...).

VIII U 831/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił W. S. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 10 października 2001 roku T. S., ponieważ Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 19 lutego 2014 roku ustaliła, iż W. S. nie jest całkowicie niezdolny do pracy (decyzja k. 39 t. II a.r.).

W odwołaniu wniesionym w dniu 7 kwietnia 2014 roku W. S. zarzucił zaskarżonej decyzji błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez przyjęcie, że stopień naruszenia sprawności organizmu odwołującego się nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy. Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do renty rodzinnej od dnia złożenia wniosku, tj. od 17 października 2013 roku (odwołanie k. 2-2v a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 3-3v a.s.).

Decyzją z dnia 10 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił W. S. prawa do renty socjalnej, ponieważ Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 19 lutego 2014 roku ustaliła, iż nie jest on całkowicie niezdolny do pracy (decyzja k. 12 t. I a.r.).

W odwołaniu wniesionym w dniu 4 kwietnia 2014 roku W. S. zarzucił zaskarżonej decyzji błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez przyjęcie, że stopień naruszenia sprawności organizmu odwołującego się nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy. Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do renty socjalnej od dnia złożenia wniosku, tj. od 17 października 2013 roku (odwołanie k. 7-8 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 10-10v a.s.).

Postanowieniem z dnia 6 maja 2014 roku Sąd Okręgowy zarządził połączenie sprawy z odwołania W. S. od decyzji z dnia 10 marca 2014 roku odmawiającej prawa do renty socjalnej ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 10 marca 2014 roku odmawiającej prawa do renty rodzinnej do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 12 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W. S. ur. w dniu (...), w dniu 17 października 2013 roku złożył w organie rentowym wniosek o rentę socjalną oraz wniosek o rentę rodzinną po zmarłym w dniu (...) roku ojcu T. S., który był uprawniony do emerytury (k. 1-2 t. I i k. 1-3 t. II a.r.).

W ramach rozpoznania powyższych wniosków lekarz orzecznik ZUS dokonał oceny zdolności do pracy ubezpieczonego i w orzeczeniu z dnia

28 listopada 2013 roku stwierdził u W. S.(...) i uznał go za całkowicie niezdolnego do pracy okresowo na 3 lata. Jednocześnie ustalił, iż niezdolność ta powstała w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie od 7 czerwca 1972 roku do 31 sierpnia 1992 roku i istniała w dniu 1 października 2013 roku (orzeczenie k. 4 dokumentacji orzeczniczej oraz k. 7 t. I i k. 16 t. II a.r.).

Na podstawie tego orzeczenia organ rentowy decyzją z dnia 13 grudnia 2013 roku przyznał W. S. prawo do renty socjalnej od dnia 1 października 2013 roku do dnia 30 listopada 2016 roku (k. 8 t. I a.r.).

Od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 listopada 2013 roku W. S. wniósł sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS w sprawie renty rodzinnej w zakresie dotyczącym ustalenia daty powstania całkowitej niezdolności do pracy (k. 18 t. II a.r.).

Komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 17 stycznia 2014 roku ustaliła, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy (k. 11 t. I i k. 27 t. II a.r.).

Orzekająca w trybie nadzoru komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 19 lutego 2014 roku stwierdziła u W. S. (...) (...), (...) w wywiadzie, (...) w wywiadzie i ustaliła, iż W. S. nie jest całkowicie niezdolny do pracy (k. 13-14 dokumentacji orzeczniczej, k. 11 t. I i 35 t. II a.r.).

W oparciu o powołane orzeczenie organ rentowy wydał w dniu 10 marca 2014 roku zaskarżone decyzje (k. 12 t. I i k. 39 t. II a.r.).

W. S. w okresie od dnia 1 września 1989 roku do dnia 23 czerwca 1992 roku uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej (...) w K., którą ukończył w zawodzie mechanik maszyn rolniczych (zaświadczenie z 18 października 2013 roku k. 11 t. II a.r.).

Celem zbadania zasadności odwołania i prawidłowości wydanej decyzji Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych psychiatry, kardiologa, neurologa oraz biegłego psychologa (k. 13 a.s.).

W opinii z dnia 26 czerwca 2014 roku biegli psychiatra B. S. (1), kardiolog K. P., neurolog T. G. i psycholog E. W. stwierdzili u wnioskodawcy(...)i uznali go za całkowicie niezdolnego do pracy od daty złożenia wniosku do dnia 30 czerwca 2015 roku. Stwierdzili, iż niezdolność ta nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym do 31 sierpnia 1992 roku.

W uzasadnieniu opinii podnieśli, między innymi, iż analiza porównawcza wyników badań (...) z 2013 i 1995 roku świadczy o (...) wnioskodawcy (...) na skutek rozwijającego się (...). Zmiany organiczne (...) prawdopodobnie narastały u opiniowanego stopniowo, jednak z powodu braku dokumentacji medycznej mogącej potwierdzić dynamikę narastania tych zmian nie ma możliwości oceny daty, w której (...) (...) osiągnęły znaczenie orzecznicze, tj. od kiedy ich zaawansowanie powoduje całkowitą niezdolność do pracy. Biegli kardiolog i neurolog nie stwierdzili u wnioskodawcy niezdolności do pracy w zakresie schorzeń ze swoich specjalności (k. 23 a.s.).

W związku z zastrzeżeniami do tej opinii, zgłoszonymi przez wnioskodawcę w piśmie procesowym z dnia 17 września 2014 roku (k. 35 a.s.), Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych lekarzy sądowych, sporządzających opinię z dnia 26 czerwca 2014 roku (k. 39 a.s.).

W opiniach uzupełniających z dnia 31 października 2014 roku, z dnia 29 listopada 2014 roku i z dnia 1 grudnia 2014 roku biegli podtrzymali swoją poprzednią opinię. Biegłe (...) Istotne (...)po raz pierwszy stwierdzono u badanego w badaniach psychologicznych w 2013 roku, natomiast(...) diagnozowano po raz pierwszy w badaniach psychologicznych przeprowadzonych w 1995 roku, jednak poziom funkcjonowania intelektualnego określono wówczas na poziomie (...). Analiza porównawcza wyników badań psychologicznych wskazuje na rozwijający się zespół psychoorganiczny, nie można jednak ustalić daty, od kiedy ich nasilenie osiągnęło stopień powodujący u opiniowanego całkowitą niezdolność do pracy (k. 43-45 a.s.).

Na rozprawie w dniu 12 marca 2015 roku wnioskodawca podniósł, iż w dzieciństwie uległ wypadkowi, wpadł do szamba i od tamtego czasu przestał rozwijać się prawidłowo. W jego ocenie wówczas już doszło do naruszenia sprawności organizmu skutkiem czego jest obecna całkowita niezdolność do pracy (k. 57v a.s.).

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 12 marca 2015 roku Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii innych biegłych psychiatry i psychologa, w której wypowiedzą się czy wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 31 sierpnia 1992 roku (k. 57v a.s.).

W opinii z dnia 22 kwietnia 2015 roku biegła psycholog W. B. stwierdziła u wnioskodawcy sprawność procesów (...) (...), (...)i ocenę stopnia niezdolności do pracy pozostawiła biegłemu lekarzowi psychiatrze (k. 60-62 a.s.).

W opinii z dnia 9 września 2015 roku biegła psychiatra B. K. stwierdziła u wnioskodawcy (...)i uznała go za trwale całkowicie niezdolnego do pracy od daty złożenia roszczenia.

W uzasadnieniu opinii podniosła, iż badany od urodzenia jest osobą (...) W drugim roku życia uległ wypadkowi (...)Dziecko w stanie ciężkim zostało przywiezione do szpitala. Od drugiej klasy szkoły podstawowej skierowany został do szkoły specjalnej, którą ukończył, jak również zasadniczą szkołę specjalną. Nie ma danych, które wskazywałyby jak przebiegał proces nauczania (powtarzania klas). Pracy po ukończeniu szkoły nie podjął ze względu na znaczne (...)co ma miejsce do chwili obecnej. Początkowo rozpoznawano u pacjenta(...)Od 1995 roku oprócz (...) (...). Analiza porównawcza wyników badań psychologicznych wskazuje na rozwijający się zespół psychoorganiczny potwierdzony zarówno badaniami psychologicznymi dokonanymi w ciągu ostatnich dwóch lat oraz opinią ze Środowiskowego (...) (...) w P. i zaświadczeniem z (...) w P. z dnia 16 kwietnia 2015 roku. Jako datę powstania całkowitej niezdolności do pracy, z powodu niemożności dokładnego jej ustalenia, przyjęto datę złożenia wniosku o świadczenie rentowe, chociaż nie można wykluczyć, że powstała ona całkiem wcześniej. Postępujące zmiany organiczne są nieodwracalne i dlatego należy przyjąć, iż badany jest trwale niezdolny do pracy (opinia k. 70-70v a.s.).

Postanowieniem z dnia 27 października 2015 roku Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego lekarza psychiatry B. K., w której wypowie się, czy całkowita niezdolność do pracy stwierdzona u wnioskodawcy jest wynikiem naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed dniem 31 sierpnia 1992 roku (k. 74 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 13 listopada 2015 roku biegła psychiatra B. K. podniosła, iż wnioskodawca w wieku dwóch lat uległ wypadkowi, w trakcie którego doszło do (...)w następstwie którego zaczął się (...) którego wyraźne objawy stwierdzono już w 1995 roku. Z dokumentacji wiadomo, że badany w późniejszych okresach życia nie

przechodził żadnych innych urazów (wypadków), wobec tego należy przyjąć, że stwierdzana całkowita niezdolność do pracy jest wynikiem naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 31 sierpnia 1992 roku (k. 78 a.s.).

W związku z zastrzeżeniami zgłoszonymi przez organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 4 grudnia 2015 roku (k. 85 a.s.), Sąd dopuścił dowód z kolejnej opinii uzupełniającej biegłego psychiatry B. K. (k. 87 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 21 stycznia 2016 roku biegła psychiatra B. K. podniosła, iż u wnioskodawcy pierwotnie rozpoznawano(...)W dokumentacji Poradni Wychowawczo – Zawodowej w 1981 roku znajduje się wpis świadczący o regresji funkcji poznawczych w stosunku do osiągniętych wyników w 1979 roku. W 2013 roku rozpoznawano już u wnioskodawcy (...)Postępujący (...)potwierdza też zaświadczenie PZP w P. oraz opinii psychologiczna Środowiskowego (...) (...) w P., gdzie badany jest poddawany codziennej systematycznej obserwacji. Postępujący jego charakter podkreślono również w opinii psychiatryczno – psychologicznej z 26 czerwca 2014 roku(...)nie ulega regresji (k. 94 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 4 maja 2016 roku organ rentowy wniósł o powołanie nowego biegłego z zakresu psychiatrii (k. 101 a.s.).

Sąd postanowił oddalić powyższy wniosek dowodowy organu rentowego (k. 105v a.s.).

Rozstrzygając w sprawie Sąd Okręgowy oparł się na opinii (głównej i uzupełniających) biegłej psychiatry B. K. oraz wnioskach w niej przedstawionych.

W opinii tej biegła w oparciu o wyniki badań klinicznych i analizę dowodów leczenia wnioskodawcy ustaliła, iż stan jego zdrowia powoduje całkowitą niezdolność do pracy. Biegła przeprowadziła bezpośrednie badanie wnioskodawcy, wnikliwie przeanalizowała jego dokumentację medyczną i omówiła wpływ zdiagnozowanych u niego schorzeń na zdolność do pracy, wskazała również, iż niezdolność ta jest trwała, a dokładnej daty powstania niezdolności nie da się ustalić, dlatego należy przyjąć datę złożenia wniosku o świadczenie rentowe. Biegła stwierdziła także, iż istniejąca u wnioskodawcy całkowita niezdolność do pracy jest wynikiem naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 31 sierpnia 1992 roku.

Z opinią biegłej nie zgadzał się organ rentowy, którego pełnomocnik wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego psychiatry.

Sąd nie uznał za konieczne wywoływania nowej opinii, gdyż uznał, że zawarta w aktach opinia biegłej psychiatry Ł. – K. jest wystarczająca do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i zawiera niezbędne wiadomości specjalne oraz kompleksową analizę stanu zdrowia badanego.

Potrzeba dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłych powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonych opinii.

Tymczasem w ocenie Sądu Okręgowego, wnioski zawarte w opinii biegłej B. K. są wystarczająco uzasadnione oraz są częściowo zbieżne z wnioskami opinii biegłej psychiatry B. S. (1) z dnia 26 czerwca 2014 roku, a mianowicie w zakresie istnienia u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy od daty złożenia wniosku.

Z tych względów powołaną opinią biegłej B. K. Sąd Okręgowy uznał za wiarygodną, miarodajną i wyczerpującą a przez to przedstawiającą wystarczające wiadomości specjalne, niezbędne do merytorycznego rozstrzygnięcia zarzutów zawartych w odwołaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 roku, sygn. II UKN 96/99).

Sąd podzielił częściowo opinią biegłej psychiatry B. S. (1), a mianowicie w zakresie stwierdzenia u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy od daty złożenia wniosku, gdyż w tej części opinia ta jest zbieżna z opinią biegłej B. K., którą Sąd podzielił w całości.

W pozostałej części Sąd nie podzielił opinii biegłej B. S. (1), ponieważ stanowisko biegłej, iż całkowita niezdolność stwierdzona u wnioskodawcy nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym do 31 sierpnia 1992 roku, nie zostało w żaden sposób uzasadnione.

Odwołanie W. S. od decyzji z dnia 10 marca 2013 roku odmawiającej prawa do renty socjalnej jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 982), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Rentę przyznaje się na stałe - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała (art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy), bądź na wskazany okres - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa (art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy).

Całkowita niezdolność do pracy może powstać po upływie okresów wskazanych w powyższym przepisie (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2006 roku, II UZP 4/06, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 334, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 roku, I UK 346/08, LEX nr 515411) ale dla nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, by przyczyna naruszenia sprawności organizmu osoby ubezpieczonej (powodująca całkowitą niezdolność do pracy) powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy.

Pojęcia "całkowita niezdolność do pracy" i „naruszenie sprawności organizmu" nie są tożsame. Można więc stwierdzić, że całkowita niezdolność do pracy i naruszenie sprawności organizmu mogą powstać w różnych momentach. Możliwe jest więc, że całkowita niezdolność do pracy powstanie później niż naruszenie sprawności organizmu. Może się zdarzyć, że zmiany chorobowe u osoby, u której doszło do naruszenia sprawności organizmu, nasiliły się do tego stopnia, że uniemożliwią jej wykonywanie jakiegokolwiek pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2007 roku, II UK 259/06, niepublikowany). Tak więc zasadnicze znaczenie ma to, że naruszenie sprawności organizmu z powodu którego doszło do całkowitej niezdolności do pracy musi powstać w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy.

Całkowita niezdolność do pracy musi pozostawać w związku przyczynowym z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresach wynikających z przepisu art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy.

W. S. spełnia przesłanki do ustalenia mu prawa do renty socjalnej. Wnioskodawca został uznany przez biegłych psychiatrów B. K. i B. S. (2) za osobę całkowicie niezdolną do pracy, przy czym niezdolność ta trwa od daty zgłoszenia roszczenia. W ocenie biegłej B. K. niezdolność ta jest trwała i jest skutkiem naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 31 sierpnia 1992 roku, tj. w trakcie nauki w szkole - przed ukończeniem 25 roku życia.

Kierując się powyższym i mając na uwadze opinię biegłej Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne. W tym stanie rzeczy Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał W. S. prawo do renty socjalnej od dnia, w którym został złożony wniosek, tj. od dnia 17 października 2013 roku na stałe.

Nie zasługuje natomiast na uwzględnienie odwołanie od decyzji z dnia 10 marca 2014 roku odmawiającej W. S. prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu T. S..

Zgodnie z art. 68 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2015, poz. 748) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1. do ukończenia 16 lat,
2. do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia,
3. bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

W świetle powyższego przepisu warunkiem ustalenia W. S. prawa do renty rodzinnej jest powstanie u niego całkowitej niezdolności do pracy przed ukończeniem nauki w szkole, tj. przed dniem 31 sierpnia 1992 roku. Natomiast z opinii biegłych wywołanych w sprawie wynika, iż dokładnej daty powstania u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy nie da się ustalić i należy przyjąć za datę powstania tej niezdolności datę złożenia wniosku o świadczenie.

Z tych względów wnioskodawca nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do renty rodzinnej, dlatego odwołanie od decyzji odmawiającej prawa do renty rodzinnej podlegało oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 i § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.